

POSTANOWIENIE

20 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 20 maja 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa J. C. następcy prawnego B. C.
przeciwko R. C. i S. C.

o usunięcie niezgodności treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,
na skutek skargi kasacyjnej S. C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach
z 25 listopada 2022 r., IV Ca 1308/21,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną w części dotyczącej punktu I. 1) lit. c) i lit. d) oraz punktu II. zaskarżonego wyroku;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania w pozostałym zakresie;**
- 3. zasądza od S. C. na rzecz J. C. 2025 (dwa tysiące dwadzieścia pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

(a.z.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 25 listopada 2022 r. Sąd Okręgowy w Katowicach w sprawie z powództwa B. C. przeciwko R. C. i S. C. o usunięcie niezgodności treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego Katowice - Wschód w Katowicach z 28 września 2021 r.: zmienił zaskarżony wyrok: 1) w jego punkcie 1. w ten sposób, że: a) usunął niezgodność

treści księgi wieczystej nr [...] z rzeczywistym stanem prawnym przez nakazanie wpisania w dziale II tej księgi jako właściciela B. C. w miejsce ujawnionego tam jako właściciela S. C.; b) usunął niezgodność treści księgi wieczystej nr [...] z rzeczywistym stanem prawnym przez nakazanie wykreślenia w dziale III tej księgi ograniczonego prawa rzeczowego w postaci służebności mieszkania, wpisanego tam na rzecz R. C.; c) oddalił powództwo skierowane przeciwko pozwanemu R. C. w części w jakiej powódka domagała się usunięcia niezgodności treści księgi wieczystej nr [...] z rzeczywistym stanem prawnym w zakresie wpisów w dziale II tej księgi; d) oddalił powództwo skierowane przeciwko pozwanemu S. C. w części w jakiej powódka domagała się usunięcia niezgodności treści księgi wieczystej nr [...] z rzeczywistym stanem prawnym w zakresie wpisów w dziale III tej księgi; 2) w jego punkcie 2. w ten sposób, że zasądził od pozwanych S. C. i R. C. na rzecz powódki 2 700 zł zwrot kosztów procesu; 3) w jego punkcie 3. w ten sposób, że nakazał pobrać od pozwanych S. C. i R. C. brakującą opłatę od pozwu (I.); oddalił apelację w pozostałej części (II.); zasądził od pozwanych S. C. i R. C. na rzecz powódki koszty postępowania apelacyjnego (III.).

Przywołany wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach zaskarżył w całości pozwany S. C., który podniósł, że z uwagi na oczywistą zasadność podniesionych podstaw kasacyjnych wnosi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W ocenie skarżącego szczególne znaczenie mają zarzuty podniesione w zakresie prawa materialnego. Sąd drugiej instancji w sposób rażący nie uwzględnił zasady swobody umów oraz dokonał sprzecznej z zasadami wykładni oświadczeń woli analizy zawartych przez strony umów, nie biorąc przy tym pod uwagę ich zgodnego zamiaru.

Pozwany podniósł, że zaskarżony wyrok jest błędny, gdyż w jego uzasadnieniu nie znalazła się ocena i kwalifikacja czynności prawnych na podstawie zgodnego zamiaru stron i celu umowy, ale subiektywna ocena Sądu nie odnosząca się do sytuacji stron i wyartykułowanych przez nie stanowisk zaprzeczających istnieniu jakiejkolwiek pozorności.

Skarżący wskazał ponadto, że wyrok Sądu drugiej instancji nie uwzględnia prawidłowego rozumienia przepisów prawa materialnego, a także nie bierze pod uwagę istotnych z punktu widzenia analizy oświadczeń woli, stanowisk stron co do okoliczności i motywacji zawarcia umów w takim, a nie innym kształcie.

Następca prawny powódki we wniesionej odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zakresu zaskarżenia przedmiotowego orzeczenia Sądu Okręgowego zauważyć należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że jedną z przesłanek dopuszczalności środka zaskarżenia (środka prawnego) jest interes prawny w zaskarżeniu. Dla jego powstania konieczne jest istnienie stanu pokrzywdzenia orzeczeniem (*gravamen*), który występuje, gdy zaskarżone orzeczenie narusza interesy skarżącego (zob. m.in.: uchwałę składu siedmiu sędziów SN z 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, OSNC 2014, Nr 11, poz. 108; postanowienie SN z 25 lutego 2015 r., V CSK 450/14; wyrok SN z 2 lipca 2015 r., V CSK 421/14 oraz postanowienie SN z dnia 25 maja 2023 r., I CSK 528/23).

Skarżący nie ma interesu prawnego w zaskarżeniu wyroku Sądu Okręgowego w zakresie, w jakim Sąd ten częściowo oddalił powództwo przeciwko niemu skierowane [punkt I. 1) lit. d)] oraz co do oddalenia apelacji powódki w pozostałej części (punkt II.). Nie powinno bowiem budzić wątpliwości, że w tym zakresie Sąd drugiej instancji orzekł na korzyść skarżącego. Ponadto pozwany nie ma interesu prawnego w zaskarżeniu wyroku Sądu Okręgowego, w części, która dotyczy pozwanego R. C. – to jest co do punktu I. 1) lit. c (zob. postanowienie SN z 15 listopada 2024 r., I CSK 3157/24). Brak interesu prawnego w zaskarżeniu powoduje odrzucenie skargi kasacyjnej w tej części jako niedopuszczalnej na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 16 kwietnia 2021 r., I CSK 484/20).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba

wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez prawidłowe powołanie i wyczerpujące uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które - zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W tym kontekście wskazać trzeba, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z uzasadnieniem jest odrębnie konstrukcyjnie i funkcjonalnie częścią skargi (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach wniesionego środka prawnego argumentów na uzasadnienie podniesionych w nim twierdzeń (zob. postanowienia SN: z 22 kwietnia 2015 r., IV CSK 613/14 oraz z 11 maja 2001 r., III CZ 36/01, OSNC 2002, nr 2, poz. 22).

Powołanie się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, podzielanym przez doktrynę, oczywista zasadność skargi oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka będzie miała miejsce tylko wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły zarzucane uchybienia, jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka prawnego. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec od razu - bez potrzeby głębszej analizy czy przeprowadzenia wnikliwych badań lub dociekań. Innymi słowy, podnoszone uchybienia muszą mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka - już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (zob. m.in. postanowienia SN: z 27 kwietnia 2006 r., I CZ 15/06; z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09; z 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18; z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, z 28 stycznia 2022 r., I CSK

584/22; z 7 czerwca 2023 r., I CSK 742/23; z 20 października 2023 r., I CSK 1673/23).

Podkreślenia wymaga, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. obejmuje jedynie uchybienia przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym, które polegają w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolită i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym.

Należy też wskazać, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa stanowiskiem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z wystąpieniem przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. np. postanowienie SN z 1 grudnia 2023 r., I CSK 5300/22 i przywołane tam orzecznictwo).

Nie budzi również wątpliwości, że okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący winien wykazać we wniosku bez odwoływania się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, które nie podlegają badaniu na etapie tak zwanego „przedsądu” (zob. m.in. postanowienia SN: z 28 stycznia 2022 r., I CSK 947/22; z 13 lipca 2023 r., I CSK 2570/22, i z 10 sierpnia 2023 r., I CSK 5584/22).

Pozwany nie przedstawił przekonujących od razu, widocznych *prima facie*, twierdzeń wykazujących racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na oczywistą zasadność podstaw kasacyjnych oraz stwierdził, że szczególne znaczenie mają zarzuty podniesione w zakresie prawa materialnego. Brak w nim jednak wskazania konkretnych przepisów, których naruszenie skutkowałoby wydaniem wadliwego rozstrzygnięcia.

Bez znaczenia jest przy tym, że skarżący w ramach podstaw wniesionego środka prawnego zarzucił naruszenie określonych regulacji kodeksu cywilnego i kodeksu postępowania cywilnego. Jak zostało to już podniesione nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi kasacyjnej argumentów na uzasadnienie przyjęcia jej do rozpoznania.

W konsekwencji nie można przyjąć, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wyjaśnia dlaczego zaskarżone orzeczenie jest oczywiście nieprawidłowe i naruszenie jakich przepisów – o charakterze elementarnym, wywarło taki skutek.

Mając na względzie argumenty skarżącego zawarte we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stwierdzić należy, że jego rzeczywistym celem jest zakwestionowanie dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny dowodów oraz poczynionych na tej podstawie ustaleń faktycznych.

Zawarty natomiast w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oznacza niedopuszczalność powoływania się przez na wadliwość orzeczenia sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie SN z 15 października 2020 r., IV CSK 136/20).

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaloną podstawą faktyczną, chociażby pod pozorem kwestionowania wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalny (zob. postanowienie SN z 21 sierpnia 2024 r., I CSK 3511/23).

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 oraz art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 pkt 6 w zw. z § 5 pkt 8 i w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Maciej Kowalski

(a.z.)

[SOP]

[r.g.]